

Decyzja GIODO z dnia 3 września 2004 r. (odmawiająca uwzględnienia wniosku Skarżącego, który wystąpił do Generalnego Inspektora o nakazanie usunięcia ze zbiorów Banku jego danych osobowych zawartych w zaświadczeniu o ukończeniu przez niego uczelni wyższej. Zaświadczenie o absolutorium, zdaniu egzaminu magisterskiego i przyznaniu Skarżącemu tytułu magistra, posłużyło Bankowi do ustalenia terminu rozpoczęcia spłaty kredytu oraz naliczenia prawidłowej wysokości należnych odsetek. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych stwierdził, że ingerencja Banku w sferę prywatności Skarżącego, poprzez przetwarzanie jego danych w zakresie informacji umieszczonych w zaświadczeniu o zdaniu przez Skarżącego egzaminu magisterskiego, znajdowała uzasadnienie w obowiązujących przepisach prawa.

Warszawa, dnia 3 września 2004 r.

GI-DEC-DS -182/04

DECYZJA

Na podstawie art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.) oraz art. 12 pkt 2, w zw. z art. 23 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie skargi Pana M., w której wniósł do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych o nakazanie Bankowi (Oddział w Warszawie), usunięcia jego danych osobowych zawartych w zaświadczeniu o ukończeniu przez niego uczelni wyższej,

odmawiam uwzględnienia wniosku.

Uzasadnienie

Do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wpłynęła skarga Pana M. zwanego dalej Skarżącym, w której zwrócił się do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych o nakazanie w trybie art. 18 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą, o usunięcie przez Bank, zaświadczenia o ukończeniu przez niego uczelni wyższej, złożonego przez ww. dla potrzeb realizacji umowy z dnia 19 lutego 1999 r. „o preferencyjny kredyt dla studentów” (umowa nr ...). W przedmiotowej skardze Skarżący wniósł również o zwrócenie się do właściwych organów zarządzających Bankiem o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec kierownika jednostki Banku – wg Skarżącego – osoby odpowiedzialnej za bezprawne gromadzenie danych osobowych klientów Banku. W złożonej skardze Pan M. podniósł szereg okoliczności co do których Generalny Inspektor szczegółowo ustosunkuje się w dalszej części przedmiotowego uzasadnienia.

W sprawie zainicjowanej złożoną skargą, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych ustalił następujący stan faktyczny:

- 1) w dniu 19 lutego 1999 r. Skarżący zawarł z Bankiem umowę „o preferencyjny kredyt dla studentów” (umowa nr ...),
- 2) w dniu 4 stycznia 2002 r., Skarżący zawarł z Bankiem aneks do przedmiotowej umowy, w myśl którego m.in., kredytobiorca – Skarżący - zobowiązał się do niezwłocznego powiadomienia Banku o ukończeniu studiów (§ 6 ww. aneksu do umowy),
- 3) Skarżący złożył w Banku zaświadczenie Uniwersytetu ... (wystawione w dniu 28 marca 2003 r.), w którym wskazano, iż do dnia 30 września 2003 r. Skarżący powinien ukończyć studia wyższe,
- 4) Skarżący ukończył studia w dniu 26 czerwca 2003 r. Powyższe wynika z kopii zaświadczenia o stanie odbytych studiów przez Skarżącego - załączonej przez Bank do akt niniejszego postępowania,
- 5) w dniu 27 listopada 2003 r. pracownicy Banku poinformowali Skarżącego o obowiązku dostarczenia do Banku dyplomu ukończenia przez niego uczelni wyższej, natomiast Skarżący nie przedłożył Bankowi dyplomu ukończenia studiów wyższych, przedstawił natomiast zaświadczenie Uniwersytetu ... z dnia 22 grudnia 2003 r. o uzyskaniu przez niego absolutorium, jak również o złożeniu egzaminu magisterskiego i uzyskaniu tytułu magistra w dniu 26 czerwca 2003 r.,
- 6) zaświadczenie o absolutorium, zdaniu egzaminu magisterskiego i przyznaniu Panu M. tytułu magistra, posłużyło Bankowi do ustalenia terminu rozpoczęcia spłaty

kredytu oraz naliczenia prawidłowej wysokości należnych odsetek. Bank wskazał również, iż dane zawarte w zaświadczeniu nie są przetwarzane w celu innym niż wynikający z przedmiotowej umowy kredytu,

- 7) w dniu 12 sierpnia 2004 r. Bank wypowiedział Skarżącemu umowę „o preferencyjny kredyt dla studentów” (umowa nr ...).

W tym stanie faktycznym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zważył, co następuje:

Stosownie do art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie danych, przetwarzanie danych osobowych jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy spełniona zostanie jedna z wymienionych w tym przepisie przesłanek. Przesłanki te odnoszą się do wszelkich form przetwarzania danych wymienionych w art. 7 pkt 2 ustawy, w tym w szczególności do ich pozyskiwania, przechowywania oraz udostępniania. Są także względem siebie równoprawne, co oznacza, że dla legalności procesu przetwarzania danych wystarczające jest spełnienie jednej z przesłanek. Przepis art. 23 ust. 1 ustawy, powiązany jest ściśle z treścią art. 51 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 78, poz. 483), który zawiera wymóg istnienia podstawy ustawowej dla powstania obowiązku ujawniania informacji dotyczących własnej osoby oraz zasad i trybu gromadzenia oraz udostępniania informacji.

Dyspozycję powołanego art. 51 wypełnia ustawa o ochronie danych osobowych, jednakże z jej przepisu art. 1 ust. 2 wynika, iż przysługujące każdemu prawo do ochrony dotyczących go danych osobowych nie ma charakteru absolutnego, bowiem przetwarzanie danych może mieć miejsce ze względu na dobro publiczne, dobro osoby, której dane dotyczą, lub dobro osób trzecich w zakresie i trybie określonym ustawą. W tym miejscu Generalny Inspektor uznaje za celowe powołanie się również na uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 listopada 2002 r. (sygn. akt K 41/02), z którego wynika, że „(...) Ochrona prywatności i autonomia informacyjna nie mają charakteru absolutnego, a to z uwagi m.in. na prawa i wolności innych jednostek czy potrzeby życia w zbiorowości. Jest to zresztą cecha wszelkich konstytucyjnych praw i wolności. Wszelkie jednak ingerencje w prywatność muszą mieć na uwadze jej ochronę jako dobra konstytucyjnie chronionego i zasady konstytucyjne wskazujące na granice i przesłanki, jakie muszą być zachowane na wypadek ingerencji”. Podobne stanowisko Trybunał Konstytucyjny zaprezentował w wyroku z dnia 5 marca 2003 r. stwierdzając m.in., iż „(...) prawo do życia prywatnego nie może być

traktowane w kategoriach absolutnych i również może podlegać ograniczeniu stosownie do kryteriów określanych przez zasadę proporcjonalności” (sygn. akt K 7/01).

Analiza okoliczności niniejszej sprawy wskazuje natomiast, iż ingerencja Banku w sferę prywatności Skarżącego, poprzez przetwarzanie jego danych w zakresie informacji umieszczonych w zaświadczeniu o zdaniu przez Skarżącego egzaminu magisterskiego, znajdowała uzasadnienie w obowiązujących przepisach prawa - co zostanie szczegółowo wykazane przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w dalszej części uzasadnienia.

Zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy, przetwarzanie danych jest dopuszczalne m. in. jeżeli osoba, której dane dotyczą, wyrazi na to zgodę, chyba że chodzi o usunięcie dotyczących jej danych (pkt 1), gdy jest to niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa (pkt 2) oraz, gdy jest to konieczne do realizacji umowy, gdy osoba, której dane dotyczą, jest jej stroną lub gdy jest to niezbędne do podjęcia działań przed zawarciem umowy na żądanie osoby, której dane dotyczą (pkt 3).

W przedmiotowej sprawie Skarżący w dniu 19 lutego 1999 r. zawarł z Bankiem umowę „o preferencyjny kredyt dla studentów” (umowa nr ...). Natomiast w dniu 4 stycznia 2002 r. Skarżący zawarł z Bankiem aneks do przedmiotowej umowy, na podstawie którego zmieniono m.in. treść § 10 ust. 1 umowy. Zgodnie ze wskazanym postanowieniem umowy, spłatę kredytu i odsetek Kredytobiorca (Skarżący) zobowiązany jest rozpocząć po upływie roku od daty ukończenia studiów, nie później niż w dniu 1 października, lub w przypadku, gdy ostatni rok studiów trwa jeden semestr, w dniu 1 kwietnia roku następującego po roku, w którym według planu studiów Kredytobiorca powinien ukończyć studia. Ponadto, na mocy § 6 omawianego aneksu do łączącej Skarżącego z Bankiem umowy, wprowadzono w § 5 ust. 3 postanowienie, w myśl którego Kredytobiorca zobowiązany jest do niezwłocznego powiadomienia Banku o ukończeniu studiów.

Wskazać również należy, iż w myśl § 9 ust. 1 a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 września 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad, trybu i kryteriów udzielania, spłacania oraz umarzania kredytów studenckich i pożyczek studenckich, wysokości kredytu studenckiego i pożyczki studenckiej, warunków i trybu rozliczeń z tytułu pokrywania odsetek należnych bankom od kredytów studenckich oraz wysokości oprocentowania pożyczki i kredytu studenckiego spłacanego przez pożyczkobiorcę lub kredytobiorcę (Dz. U. Nr 126, poz. 835 z późn. zm.), kredytobiorca zobowiązany jest do niezwłocznego powiadomienia banku o ukończeniu studiów.

W złożonej skardze Skarżący wskazał m.in., iż w omawianym powyżej rozporządzeniu mowa jest o powiadomieniu „w jakiegokolwiek formie dowodowej i bez zbędnej zwłoki”. Zdaniem Skarżącego „wszelkie powiadomienia, czy też zawiadomienia w świetle nauki prawa cywilnego są jedynie zdarzeniami cywilnoprawnymi podobnymi do oświadczeń woli, ale takimi oświadczeniami nie będącymi (...) Skoro powiadomienie oświadczeniem woli nie jest, to trudno mówić o zastosowaniu art. 6 kodeksu cywilnego. Wnioskodawca nie wywodził bowiem żadnych skutków prawnych. W art. 6 kodeksu cywilnego mowa tylko o takim udowodnieniu faktu, z którego dana osoba wywodzi skutki prawne”.

Odnosząc się do powyższego stanowiska podkreślenia wymaga, iż w myśl powołanego przepisu art. 6 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.), ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Uwzględniając cel unormowania zawartego w art. 6 Kodeksu cywilnego zauważyć należy, że w powyższym przepisie chodzi o fakty (okoliczności faktyczne) mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a więc o fakty prawotwórcze, czyli wykazujące m.in. istnienie prawa. Dlatego też, w ocenie Generalnego Inspektora twierdzenie Skarżącego, iż dyspozycja przepisu art. 6 Kodeksu cywilnego, rozciąga się wyłącznie na oświadczenia woli, jest błędna.

W przedmiotowej sprawie - jak zostało to wskazane wcześniej - od daty ukończenia przez Skarżącego studiów, rozpoczynał się bieg terminu rocznej karencji w spłacie kredytu. Tym samym, powyższy fakt bezpośrednio wskazywał na istnienie prawa Skarżącego do rocznej karencji w spłacie kredytu, jak również uprawnienia Skarżącego zwalniającego z obowiązku pokrywania przez niego w okresie karencji należnych odsetek z tytułu udzielonego kredytu. Zgodnie bowiem z § 9 umowy kredytu łączącej Bank ze Skarżącym, w okresie studiów i w okresie od zakończenia studiów do terminu rozpoczęcia spłaty kredytu, o którym mowa w § 10, należne odsetki naliczane według stopy procentowej, o której mowa w § 8 ust. 1 ust. 1, pokrywane są ze środków Funduszu Pożyczek i Kredytów Studenckich.

Dlatego też w pełni uzasadnione jest twierdzenie, iż stosownie do § 5 ust. 3 oraz § 9 i 10 ust. 1 umowy „o preferencyjny kredyt dla studentów” oraz § 9 ust. 1 a, omawianego rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej, jak również w związku z art. 6 Kodeksu cywilnego, ciężar udowodnienia okoliczności ukończenia przez Skarżącego studiów, jako okoliczności mającej zasadnicze znaczenie w związku z realizacją umowy kredytu, spoczywał wyłącznie na kredytobiorcy - Skarżącym. Tym samym, Skarżący w celu udowodnienia

okoliczności ukończenia przez niego studiów, powinien był przedstawić Bankowi niezbędne zaświadczenie dokumentujące powyższą okoliczność.

Nie można się również zgodzić się z twierdzeniem Skarżącego, iż wprawdzie był on zobowiązany do niezwłocznego powiadomienia Banku o ukończeniu przez niego studiów, ale obowiązek ten rozciągał się wyłącznie na okres jego studiowania. Brzmienie powyższego § 9 ust. 1 a omawianego rozporządzenia, jak również analiza postanowienia § 5 ust. 3 umowy kredytu, jednoznacznie wskazują, iż przedmiotowy obowiązek dotyczy wyłącznie okresu po ukończeniu przez kredytobiorcę (Skarżącego) studiów.

Nie można ponadto zgodzić się z twierdzeniem Skarżącego, iż Bank posiadał zaświadczenie z uczelni z lutego 2003 r., na którym wskazany był termin ukończenia przez Skarżącego studiów, tj. październik 2003 r.; co zdaniem Skarżącego świadczy o tym, iż Bank dysponował wiedzą o dacie ukończenia przez niego uczelni wyższej. W ocenie Generalnego Inspektora stanowisko Skarżącego jest nieuzasadnione. Wprawdzie informacje zawarte na przedmiotowym zaświadczeniu mogły dać Bankowi pewną wiedzę o przewidywanym terminie ukończenia przez Skarżącego uczelni wyższej, ale z pewnością zaświadczenie to nie wskazywało daty ukończenia przez niego studiów. Skarżący mógł bowiem zarówno nie ukończyć we wskazanym terminie studiów, jak również mógł ukończyć je w terminie wcześniejszym. Powyższe powodowałoby bądź natychmiastową spłatę kredytu, bądź też wcześniejsze rozpoczęcie okresu karencji w spłacie przedmiotowego kredytu.

Dlatego też, w ocenie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, działanie Banku polegające na pozyskaniu danych osobowych Skarżącego zawartych w zaświadczeniu o uzyskaniu przez niego absolutorium, jak również o złożeniu egzaminu magisterskiego i uzyskaniu tytułu magistra w dniu 26 czerwca 2003 r. znajdowało uzasadnienie w przepisie art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy, gdyż było to niezbędne dla zrealizowania obowiązków Banku wobec Skarżącego wynikających z przepisów prawa, np. związanych z prawidłowym wyznaczeniem rocznego okresu karencji w spłacie kredytu, jak również w treści przepisu art. 23 ust. 1 pkt 3 ustawy, bowiem odbywało się ono w związku z realizacją umowy o „preferencyjny kredyt dla studentów”.

Skarżący w złożonej skardze wskazał jednocześnie, iż nie wyrażał zgody „na przekazywanie swoich danych”. Według Skarżącego przedmiotowa zgoda została przez Bank wymuszona pod groźbą natychmiastowej spłaty kredytu i jego wypowiedzenia. Odnosząc się do powyższego należy wskazać, iż zgoda osoby, której dane dotyczą, na przetwarzanie danych (o której mowa w art. 23 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie danych osobowych), jest – jak wyżej wskazano - jedną z pięciu wymienionych w tym przepisie przesłanek legalizujących

proces przetwarzania danych osobowych. Natomiast, aby działanie polegające na przetwarzaniu danych osobowych uznane mogło być za legalne wystarczające jest spełnienie co najmniej jednej z tych przesłanek - co również zostało wskazane w pierwszej części niniejszej decyzji. W przedmiotowej sprawie Bank przetwarza dane osobowe Skarżącego zawarte w zaświadczeniu o uzyskaniu przez niego absolutorium, jak również o złożeniu egzaminu magisterskiego i uzyskaniu tytułu magistra w dniu 26 czerwca 2003 r., na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy. Tym samym, dla legalności procesu przetwarzania przez Bank danych osobowych Skarżącego w kwestionowanym zakresie, nie była konieczna jego zgoda.

Warto również dodać, iż zgodnie z § 32 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków (Dz. U. Nr 149, poz. 1673 z późn. zm.), Bank przechowuje dowody księgowe w oryginalnej postaci przez okres wynikający z przepisu art. 74 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity: Dz. U. 2002 r. Nr 76 poz. 694 z późn. zm.). Natomiast, stosownie do art. 74 ust. 2 pkt 4 ustawy o rachunkowości, zbiory dowodów księgowych dotyczących wieloletnich inwestycji rozpoczętych, pożyczek, kredytów oraz umów handlowych, roszczeń dochodzonych w postępowaniu cywilnym lub objętych postępowaniem karnym albo podatkowym, podlegają trwałemu przechowywaniu przez okres 5 lat od początku roku następującego po roku obrotowym, w którym operacje, transakcje i postępowanie zostały ostatecznie zakończone, spłacone, rozliczone lub przedawnione. Należy podkreślić, iż z treści przepisu art. 74 ust. 2 pkt 8 ustawy o rachunkowości, wynika ponadto, iż pozostałe zbiory dowodów księgowych oraz dokumentów (nie wymienionych w art. 74 ww. ustawy) przechowuje się przez okres 5 lat od początku roku następującego po roku obrotowym, którego dane zbiory dotyczą.

Z powyższego jednoznacznie wynika, iż nawet po wygaśnięciu, czy wypowiedzeniu umowy o „preferencyjny kredyt dla studentów”, Bank uprawniony jest do przetwarzania danych osobowych Skarżącego, w tym również danych pozyskanych przez Bank ze złożonego przez Skarżącego zaświadczenia, w celach archiwalnych - przez okres ściśle określony w ustawie o rachunkowości.

Odnosząc się natomiast do wniosku Skarżącego, w przedmiocie zwrócenia się przez Generalnego Inspektora do właściwych organów zarządzających Bankiem o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec kierownika jednostki Banku – wg Skarżącego – osoby odpowiedzialnej za bezprawne gromadzenie danych osobowych klientów Banku, wskazać należy, iż zgodnie z art. 17 ust. 2 ustawy, na podstawie ustaleń kontroli inspektor może żądać

wszczęcia postępowania dyscyplinarnego lub innego przewidzianego prawem postępowania przeciwko osobom winnym dopuszczenia do uchybień i poinformowania go, w określonym terminie, o wynikach tego postępowania i podjętych działaniach. Natomiast ustalenia dokonane w przedmiotowej sprawie nie wskazują aby Bank, przetwarzając dane osobowe Skarżącego w kwestionowanym przez niego zakresie, dopuścił się uchybień, które uzasadniałyby wystąpienie z powyższym wnioskiem. Ponadto, podkreślenia wymaga, iż o skierowaniu wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego Generalny Inspektor nie rozstrzyga w formie decyzji, a tylko pod takim warunkiem Skarżący mógłby żądać ukarania pracowników Banku w tej właśnie formie. Powyższe wynika z faktu, iż uprawnienie Generalnego Inspektora do występowania z wnioskiem o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego (podobnie jak obowiązek Generalnego Inspektora zawiadomienia organów ścigania o popełnieniu przestępstwa w przypadku naruszenia przepisów karnych ustawy), nie zostało wymienione przez ustawodawcę w treści przepisu art. 18 ust. 1 ustawy. Powyższy przepis zawiera natomiast zamknięty katalog działań, jakie mogą być przedmiotem rozstrzygnięcia w drodze decyzji administracyjnej - do których podjęcia Generalny Inspektor jest upoważniony w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów o ochronie danych osobowych.

Reasumując, analiza materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie daje podstawy do stwierdzenia, iż działanie Banku polegające na przetwarzaniu danych osobowych Skarżącego zawartych w złożonym przez niego w Banku zaświadczeniu o uzyskaniu przez niego absolutorium, o złożeniu egzaminu magisterskiego i uzyskaniu tytułu magistra w dniu 26 czerwca 2003 r., znajduje uzasadnienie w przepisach ustawy o ochronie danych osobowych. Dlatego też, wniosek Skarżącego w przedmiocie nakazania Bankowi usunięcia przedmiotowych danych osobowych uznać należy za bezzasadny.

W tym stanie faktycznym i prawnym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych rozstrzygnął, jak we wstępie.

Decyzja niniejsza jest ostateczna. Na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych oraz art. 129 § 2 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego stronie niezadowolonej z niniejszej decyzji przysługuje, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia,

prawo złożenia do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy (adres: Biuro Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00 – 193 Warszawa).